

SERIES พิพิธภัณฑน์และมรดกวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑน์และมรดกวัฒนธรรม : รวมบทความคัดสรรจากโครงการประชุม
วิชาการพิพิธภัณฑน์และมรดกวัฒนธรรม ครั้งที่ 1

ปริญฉัตร เวกยบุญกุล
บรรณารักษ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ภาพปกหนังสือพิพิธภัณฑน์และมรดกวัฒนธรรม: รวมบทความคัดสรรจากโครงการประชุมวิชาการพิพิธภัณฑน์
และมรดกวัฒนธรรม ครั้งที่ 1

บทความที่ได้คัดสรรมาตีพิมพ์ภายในหนังสือเล่มนี้ เป็นบทความที่ให้ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์ศึกษาและมรดกวัฒนธรรมศึกษา ประกอบด้วย 7 บทความ ได้แก่

เรื่องที่ 1 การจัดการแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์มะคังสังครหาลัย สามิติ เมืองวราธา รัฐมหาราษฏระ ประเทศอินเดีย โดย จุลเกียรติ ไพบูลย์เกษม บทความนี้นำเสนอกรณีศึกษาของพิพิธภัณฑ์มะคัง สังครหาลัย สามิติ มาจากภาษามาราฐี ภาษาท้องถิ่นของรัฐมหาราษฏระ ประเทศอินเดีย มีความหมายว่า “พิพิธภัณฑ์ช่างฝีมือชาวมะคัง” ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญในการบอกเล่าเรื่องราวภูมิปัญญา การประกอบอาชีพภายในชุมชน โดยได้รับแนวคิดการดำเนินงานจากการสืบทอดอุดมการณ์ของ มหาตมะ คานธี ผู้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและทัศนคติของคนภายในชุมชน อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและปรับปรุงแบบของแหล่งการเรียนรู้ให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าถึงได้ง่าย ใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนของพิพิธภัณฑ์ และสามารถสร้างรายได้ให้พิพิธภัณฑ์และชุมชน หากนำมาเปรียบเทียบกับพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าพิพิธภัณฑ์มะคัง สังครหาลัย สามิติ เน้นการใช้งานได้จริงและพึ่งพาตัวเองมากกว่าการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบพิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย

เรื่องที่ 2 พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์ส่วนน้อยกับนิยามความเป็นมาเลย์ กรณีศูนย์มรดกวัฒนธรรมมาเลย์ สิงคโปร์ โดย ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ นำเสนอแนวคิดและการทำงานในศูนย์มรดกวัฒนธรรมมาเลย์ ตั้งอยู่ในย่านกัมปงกลาม ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นหนึ่งในย่านท่องเที่ยวที่รัฐบาลนำเสนอวัฒนธรรมชาติพันธุ์ของชนชาติมาเลย์ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของพื้นที่และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของศูนย์มรดกวัฒนธรรมมาเลย์ผ่านทางสถาบันทางวัฒนธรรมแห่งนี้

เรื่องที่ 3 กระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นต่อการสร้างองค์ความรู้แก่โบราณวัตถุ Museum Visit You โดย เบญจวรรณ พลประเสริฐ นำเสนอข้อค้นพบจากการทำกิจกรรมนอกอาคารจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหริภุญไชย จังหวัดลำพูน โดยมีการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อนำองค์ความรู้ในพิพิธภัณฑ์ฯ ตลอดจนโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุของชาติเข้าไปสู่ชุมชน ให้คนเข้าถึงโบราณวัตถุได้มากขึ้น และเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่โบราณวัตถุ ผ่านการบอกเล่าจากเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของข้อมูลโดยตรง ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้มานั้น สามารถนำไปปรับใช้ในส่วนของการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ฯ ได้ และเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากขึ้น อีกทั้งชุมชนยังได้รู้ถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้คนในท้องถิ่นอีกด้วย

เรื่องที่ 4 การสื่อความหมายของคนทำพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านไทยเบ็ญโคกสูง จังหวัดลพบุรี โดย จีราวรรณ ศิริวานิชกุล นำเสนอกรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านไทยเบ็ญโคกสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการการสื่อความหมายของคนทำพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำหลักของคนทำพิพิธภัณฑสถาน การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านให้ประโยชน์แก่ชุมชนมากกว่าเป็นเพียงสถานที่เก็บวัตถุโบราณ มีความสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน และเป็นแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของคนในชุมชน อีกทั้งการศึกษานี้ยังได้เปิดมุมมองใหม่ๆ ให้แก่คนทำงานพิพิธภัณฑสถานอีกด้วย

เรื่องที่ 5 การศึกษาความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์เครื่องกระเบื้องจีนพิมพ์ลาย ด้วยวิธีเลียนแบบการพิมพ์ลาย โดย บุรินทร์ สิงโตอาจ นำเสนอข้อค้นพบของผู้เขียนในการอนุรักษ์เครื่องกระเบื้องจีนพิมพ์ลาย ซึ่งในการอนุรักษ์เครื่องกระเบื้องจีนพิมพ์ลาย โดยเฉพาะขั้นตอนการแต่งเติมลายลงบนเครื่องปั้นดินเผา เป็นงานที่ต้องใช้เวลา ทักษะทางศิลปะและการฝึกฝนของนักอนุรักษ์ ผู้เขียนจึงประยุกต์เทคนิคการตกแต่งแบบดั้งเดิม คือ การใช้กระดาษลอกลายมาเป็นทางเลือกสำหรับการแต่งเติมลวดลายลงบนวัสดุที่ใช้เดิมส่วนที่หายไปของเครื่องปั้นดินเผา วิธีนี้จะช่วยลดต้นทุนในการปฏิบัติงานอนุรักษ์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเครื่องปั้นดินเผาที่มีการเขียนลายในรูปแบบที่ซ้ำกันได้

เรื่องที่ 6 ดงปู่่อ: พัฒนาการรูปแบบการจัดการพื้นที่มรดกวัฒนธรรมของชุมชน โดย วณิชชา ตีคำ และจีราวรรณ ศรีหนูสุด นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่เป็นแบบกิ่งธรรมชาติกิ่งวัฒนธรรม โดยได้ทำการศึกษาที่ “ดงปู่่อ” พื้นที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชนที่เป็นทั้งพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และแหล่งโบราณคดีอีกแห่งหนึ่งของแหล่งเตาเมืองน่าน บ้านเตาไหเข้เลี้ยง ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านสวกพัฒนา หมู่ 10 ตำบลบ่อสวก อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการมรดกวัฒนธรรมของชุมชนนั้น สิ่งสำคัญที่ควรตระหนัก คือ การจัดการที่ควรอยู่บนฐานของวิถีชีวิตชุมชน การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นควรอยู่บนฐานของความเหมาะสม ไม่ขัดกับสภาพวิถีชีวิต และอยู่บนฐานศักยภาพของมรดกวัฒนธรรมที่มี

และเรื่องสุดท้าย **เรื่องที่ 7 ความต้องการ ความหวัง และพื้นที่สาธารณะ : การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานสันติภาพ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** โดย ภัทรภร ภูทอง คำถามสำคัญของการศึกษานี้ คือ ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยนั้น แนวคิดพิพิธภัณฑสถานที่จะให้ความรู้ด้านสันติภาพและส่งเสริมสันติภาพ จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงรูปธรรมได้หรือไม่ โดยทำการศึกษาผ่านบุคคลในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยมีข้อเสนอที่ได้จากการศึกษานี้ คือ พิพิธภัณฑสถานควรสร้างในพื้นที่ส่วนกลาง คือ กรุงเทพฯ และจัดให้มี

นิทรรศการหรือกิจกรรมเคลื่อนที่ไปยังภูมิภาคอื่นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบเชิงความรู้สึกและอคติ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ปลอดภัยของการสื่อสารนอกพื้นที่ในประเด็นละเอียดอ่อน

หนังสือ “พิพิธภัณฑสถานและมรดกวัฒนธรรม” เล่มนี้ จึงเป็นหนังสือที่ให้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของพิพิธภัณฑสถานศึกษาและมรดกวัฒนธรรมศึกษา อีกทั้งยังช่วยเปิดพื้นที่การศึกษาในเรื่องดังกล่าวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้สนใจสามารถซื้อหนังสือเล่มนี้ได้ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) หรือสั่งซื้อออนไลน์ได้ทางเว็บไซต์ www.sac.or.th

<https://sac.or.th/main/th/publication/cart>

หากใครอยากยืมอ่านก่อน สามารถติดต่อได้ที่ห้องสมุดของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ผ่านทาง Facebook Fanpage: ห้องสมุด ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร – SAC Library และ Line: @sac-anthropology

วันและเวลาให้บริการ

ห้องสมุด ชั้น 7-8 วันจันทร์-ศุกร์ : 08.30-16.30 น. และวันเสาร์ : 09.00-16.00 น.

ห้องสมุดสุขุ ภายใจ วันจันทร์-ศุกร์ : 08.00-18.00 น. และวันเสาร์ : 09.00-17.00 น.

ช่วงทดลองขยายเวลาให้บริการ 1 เม.ย.-31 พ.ค. 2564

วันจันทร์-ศุกร์   เวลา 08.30-19.00 น.

วันเสาร์   เวลา 09.00-16.30 น.

ผู้เขียน
ปริญฉัตร เวทยานุกุล
บรรณารักษ์ ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)